

7 טיפים חשובים לפני עריכה של צוואה הודדית

אל תחכו יותר מדי, קבעו מנגנונים שיעזרו לבן הזוג לשמור על הכסף, ואל תזדרזו לפנות לרשם הירושות: רוצים לערוך צוואה הודדית? קודם תקראו את זה

עו"ד רפי רפאלי

טיפ ראשון: אל תחכו יותר מדי, חתמו על הצוואה כשאתם צלולים

העצה הראשונה, ואולי החשובה ביותר, לזוגות שרוצים לערוך צוואה הודדית, ולהבטיח שלאחר מותם יועבר כל הרכוש שלהם לבן הזוג שנוותר בחיים, היא לא לחכות יותר מדי. לא חייבים לערוך צוואה הודדית מיד, אבל ברגע שהילדים גדלים ולמשפחה נכנסים גם כלות וחתנים, העניינים עלולים להסתבך. לפני הסכסוך הפוטנציאלי של בן או בת הזוג שנוותרו בחיים עם המשפחה, כדאי להסדיר את העניינים באופן ברור, ובכך למזער סכסוכים עתידיים.

טיפ שני: רוצים לתת יותר לאחד הילדים? עשו זאת לפני הצוואה

הגורם מספר אחת לסכסוכים משפחתיים סביב ירושות הוא, מטבע הדברים, חלוקה לא שוויונית של הרכוש בין הילדים. זו גורמת לקנאה ולמריבות אינסופיות, להוציא מקרים נדירים, שבהם אחים שהתעשרו, מוותרים על חלקם ברכוש לטובת אלה שאין להם כסף. מאחר שחלוקה בלתי שוויונית של הרכוש עלולה ליצור קרע במשפחתכם, קחו זאת בחשבון. רוצים לתת קצת יותר לאחד הילדים שזקוק לכך, בין אם הוא במצב כלכלי פחות טוב או שהוא סובל ממוגבלות כלשהי? תנו לו יותר במהלך החיים! אל תמתינו לצוואה ותעוררו מחלוקות בלתי נמנעות בין הילדים.

הטיפ שלישי: קבעו מנגנונים שיבטיחו שכן הזוג הנוותר לא יבזבז את הכסף

בצוואה הודדית מסדירים את חלוקת הרכוש בשני שלבים. בשלב הראשון, קובעים כי במקרה שבו אחד מבני הזוג ילך לעולמו, יועבר כל רכושו לבן הזוג הנוותר. בשלב השני, קובעים איך תיראה חלוקת הרכוש לאחר מות בן הזוג הנוותר. לכאורה, בצוואה ההודדית בן הזוג שנוותר בחיים יכול לבזבז את כל הכסף שיקבל. ואולם, כדאי להיערך לכך, ולקבוע בצוואה ההודדית מנגנונים ברורים שימנעו סיטואציה כזאת. כך למשל, ניתן לקבוע בצוואה ההודדית שלא ניתן יהיה למכור את בית המגורים של בני הזוג עד ששניהם ילכו לעולמם. אפשרות אחרת: לקבוע שגם אם בן הזוג הנוותר ימכור את הבית, הוא יוכל להשתמש בכסף רק לרכישת נכסים, שישמשו את הילדים לאחר מכן.

טיפ רביעי: נסו להתבשל עם ההחלטות לפני שאתם מגיעים לעורך הדין

עצה חשובה היא להתבשל זמן רב עם ההחלטות, ולחשוב טוב מה אתם רוצים לעשות עם הרכוש ואיך אתם רוצים שהוא יתנהל. אל תחכו לרגע שבו תגיעו לעורך הדין כדי לקבל את ההחלטות הקשות. זה לא רק יעמיד את עורך הדין שמולכם במבוכה (שהרי מדובר בהחלטות שאתם צריכים לקבל בעצמכם), אלא גם יקשה עליכם לקבל את ההחלטות באופן שלם ומלא, ויגרום למריבות.

טיפ חמישי: הבינו איך פועלת צוואה הודדית – ואיך ניתן לבטלה

באופן עקרוני, מטרת הצוואה ההודדית היא להגן על בן הזוג שאתכם. ואולם, עליכם להבין כי מאחר שמדובר בעניין הכרוך בהודדיות, בן הזוג שלכם יכול להסתלק מהצוואה ההודדית. איך ניתן לעשות זאת? לעניין זה, חוק הירושה מבחין בין שני מצבים: אם בן הזוג רוצה להסתלק מן הצוואה ההודדית לפני חלוקת הרכוש, הוא יכול לעשות זאת, אם יוותר על החלק בעיזבון שאותו הוא אמור היה לקבל. מנגד, אם העיזבון כבר חולק – ורק אז רוצה בן הזוג להסתלק מן הצוואה – עליו להשיב לעיזבון את הרכוש שכבר ירש ורק אז יוכל להסתלק מהצוואה. יצוין, כי על מנת לבטל צוואה הודדית, נדרש בן הזוג האחד להודיע על כך לבן הזוג השני בכתב.

טיפ שישי: אל תזדרזו להפקיד את הצוואה אצל רשם הירושות

מומלץ לערוך צוואה אצל עורך דין שהינו בעל ניסיון וידע בעריכת צוואות, היות שמדובר בעניין שטומן בחובו רגישות מיוחדת והינו בעל משמעות רבה. מי שמחליט להפקיד את הצוואה אצל רשם הירושות מומלץ שלא להפקיד מיידית, שכן במקרים רבים מי שעורך את הצוואה, רוצה לשנות אותה במהלך הזמן, ויש לקחת בחשבון כי להפקדת צוואה יש עלות וכן גם להחלפתה.

אך מי שמעוניין שצוואתו תישמר בסוד ואף אחד לא ידע עליה הפקדה אצל רשם הירושות זו דרך טובה לכך, ובעיקר במצב בו שמירה בסוד נעשית בעיקר במקרה שבו חלוקת הרכוש בין הנהנים ובד"כ הילדים, לא שוויונית. אפשרויות נוספות הינן לתת את הצוואה למי שסומכים עליו שלא יגלה את תוכן הצוואה כמו קרוב משפחה אמין, או הנהנה העיקרי בצוואה..

טיפ שביעי: עדכנו את הילדים על הצוואה אחרי שאתם עורכים אותה

עריכת הצוואה היא עניין פרטי שלכם, והוא גם צריך להישאר כזה. כדי למנוע מתחים מיותרים בתוך המשפחה, מוצע לא לערב בעריכתה אף אחד, עד שהחלטתם כיצד לחלק את הירושה באופן סופי ומוחלט, וכיצד לערוך את הצוואה. עדכנו את הילדים בעריכת הצוואה רק אחרי שהשלמתם את כתיבתה. זכרו: אם חלוקת הצוואה איננה שוויונית, היא עלולה ליצור סכסוכים מיותרים בין ילדיכם, לכן שקלו אם לעדכן אותם בתוכנה.

- הכותב, עו"ד רפי רפאלי משמש יועץ משפטי חיצוני לשי"ל בקרית מוצקין ועוסק בתחומי דיני המשפחה הירושה ומקרקעין.
- ניתן להפנות אל עו"ד רפי רפאלי שאלות בנושא צוואות, גירושין ומשפחה למייל: rafirr2405@gmail.com
- האמור במאמר זה אינו מובא כתחליף לקבלת יועץ משפטי של עורך דין והוא מהווה מידע כללי בלבד, כל פעולה שנעשית ע"פ המידע והפרטים האמורים במאמר זה הינה על אחריות המשתמש בלבד.

מדוע כדאי לערוך לבני זוג לערוך צוואה הדדית? האם רק בני הגיל השלישי עורכים צוואות?.

1. משפחות רבות מגלות שעם פטירת אחד בני הזוג, חל שינוי במערכת היחסים בין בני המשפחה, והאידייליה אשר שררה בין בני המשפחה כאשר כולם היו בין החיים מתפוגגת ומשפיעה בצורה לעיתים קיצונית על שגרת החיים.
2. מצב בו נפטר הורה יכול לחזק את הקשר בין בני המשפחה מחד תוך מתן תמיכה להורה שנותר לפתע לבד בין ארבע קירות, ולגרום חיכוכים ביניהם מאידך בכל הקשור למצב החדש בו חלק מהמשפחות יצטרכו לשאת בנטל נפשי ולעיתים כספי, בטיפול בהורה ובדאגה לו.
3. עריכת צוואה הדדית נותנת שקט לבן הזוג שנשאר בחיים, ומבטיחה את יציבות בן הזוג לצד הידיעה של בן הזוג שנפטר, מה יעשה ברכושו לאחר לכתו.

מניעת מהלכים חד צדדיים אשר מצד אחד הילדים במידה והם מחים לממש את חלקם בעיזבון הנפטר ו/או נתונים ללחצים מצד בני זוגם לממש עיזבון זה על חשבון ההורה שנשאר, שהרי ע"פ חוק הירושה את מחצית מעזבון הנפטר יורש בן הזוג, ומחציתה האחרת יורשים ילדי הנפטר בחלקים שווים, במידה ויש לזוג ילדים.

וכך עיתים נוצר מצב שלא די במצב הקשה בו נמצא בן הזוג שנותר בחיים לאחר שאיבד את בן זוגו, הוא נדרש כעת להתעמת עם הילדים, אשר אינם מעוניינים מסיבותיהם להסתלק מהעיזבון לטובת ההורה שנותר בחיים בעיקר כאשר מדובר בעיזבון של דירת מגורים.

4. כאשר קיימת אידיליה ויש אהבה ודאגה כנה בין בני הזוג הצוואה ההדדית מהווה רשת בטחון לבן הזוג שנותר שהרי כל אחד מבני הזוג מוריש את חלקו בעיזבון לבן הזוג השני ובכך מונעים בני הזוג מבעוד מועד מאבקי ירושה מבני המשפחה המבקשים עקב לממש את חלקם היחסי בעיזבון על חשבון בן הזוג שנותר.

5. צוואות הדדיות תכליתן גם להבטיח את זכויות הילדים לאחר פטירת בן הזוג אשר ירש את עיזבון הנפטר ולכן מוסיפים בצוואה זו את הסעיף מחוק הירושה שהינו "יורש אחר יורש", כך מעגנים ומבטיחים שני דברים: גם מוודאים על הדרך שאם בני הזוג הנותרים פצחו בפרק ב' בחייהם, שלא יוצר מצב בו "המחליף" יהנה מפירות עמל חייו של הנפטר תחת שיהנו מזה ילדיו שלו, ובכך בעצם מובטחות זכויות הילדים. וגם מבטיחים את העיזבון לבן הזוג עד יום לכתו.

6. המקרים הסבוכים הינם במצב בו מתקיימים נישואים שניים לאחר שבן הזוג נפטר בטרם ערך צוואה, וילדיו מנישואיו הראשונים, מבקשים לנשל את בת או בן הזוג השניים מהעיזבון שהותיר אביהם, ובמקרה ויש בעזבון דירה, אזי סילוק יד מהדירה, בכדי שיוכלו לממש את חלקם בעיזבון. במקרה כזה צוואה בה מובטחת הישארות בן הזוג הנותר בדירה עד אחרית ימיו, או עיגון חלקו של בן זוג שכזה בירושה, ייתן שקט נפשי לבני הזוג ושיעור בסבלנות ליורשים.